Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 4 maja 1935 r.- 1277.-

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIE POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

D e m a r c h e p a ń s t w s y g n a t a r j u s z y w B e r l i n i e. "Lietuvos Aidas" Nr. 99/z 1. V.1935 r./: Jak podają z wiarogodnych źródeł państwa sygnatarjusze statutu kłajpedzkiego - Francja, Anglja i Włochy - zwróciły się do rządu Rzeszy z upomnieniem, że normalne funkcjonowanie statutu kłajpedzkiego nie może być w żaden sposób utrudniane ze strony Niemiec. Wystąpienie uczynili ambasadorowie państw sygnatarjalnych w Berlinie. Oświadczyli oni z naciskiem, że propaganda niemiecka w prasie i przez radjo w sposób szczególny utrudnia wyjaśnienie sytuacji politycznej w Kraju Kłajpedzkim.

P i s m o s o w i e c k i e o p l a n a c h n i e m i e c k i c h w z g l ę d e m L i t w y. Prasa kowieńska/z 1.V.1935 r./: Leningradzka "Krasnaja Gazieta " umieściła obszerny artykuł o agresywnych planach Niemiec wobec Litwy. Pismo wspomina, iż niegdyś 7 miast greckich ubiegało się o zaszczyt nazywania się ojczyzną Homera. Obecnie żadne z miast nie chce zasłużyć na "honor" przejścia do historji, jako "nowe Sarajewo", miasto, gdzie się zrodzi nowa wojna europejska. Lecz z manjacką konsekwencją, z uporem zbankrutowanych graczy, Czyngischanowie z 2 monachijskiego brunatnego domu szukają na mapie Europy miejsca, gdzie możnaby zatknąć szpilkę z chorągiewką, zaopatrzoną w ten krótki, lecz wiele mówiący nadpis. Dalej pismo omawia niemieckie projekty wymiany na polskie Pomorze i kończy zdaniem, iż nad Kłajpedą wyłania się chorągiewska, z nadpisem "Nowe Sarajewo".

D o k o ł a i n c y d e n t ó w n a p o g r a n i c z u l i t e w s k o - n i e m i e c k i e m./Prasa kowieńska z 1.V.1935 r/: Elta donosi z Londynu, że prasa angielska obszernie omawia incydent z Maczelisem i braćmi Einikasami w Niemczech. Zwłaszcza wiele piszą o incydencie "Morning Post", "Manchester Guardian" i "Daily Herald". Specjalny sprawozdawca "Morning Post" w Berlinie zwraca uwagę, że prasa niemiecka nie zamieściła ani jednego słowa o incydentach na pograniczu litewskiem.

D o k o ł a w y c i e c z k i p a r l a m e n t a r z y s t ó w f r a n c u s k i c h d o k r a j ó w b a ł t y c k i c h./Prasa kowieńska z 1.V.1935 r/: "Lietuvos Aidas" zamieszcza korespondencję p.Henryka de Chambon w której m.in.czytamy:"Jeżeli nie zajdą jakieś przeszkody, za parę miesięcy grupa francuskich parlamentarzystów, przemysłowców i dziennikarzy odwiedzi kraje bałtyckie. Kowno będzie pierwszym etapem tej podróży".

O d p o w i e d ź l i t e w s k a n a n o t ę p a ń s t w s y g n a t a r j u s z y. Prasa ryska/z 4.V.1935 r/: Jak oficjalnie podają min.Spr.Zagran.Lozorajtis wręczył posłom:francuskiemu, włoskiemu i angielskiemu odpowiedź rzadu litewskiego na notę państw sygnatarjuszy w sprawie kłajpedzkiej wręczoną 19 kwietnia r.b.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

N o w y k o m i s a r z c e n. Radjo Kowieńskie z 4.V.1935 r.: Zamiast b.komisarza cen Kurkauskasa,który został gubernatorem kłajpedzkim, mianowano M-stwo Finansów ekonomistę dr.Władysława Jodejkę.

Z j a z d Z w. W y z w. W i l n a. Radjo Kowieńskie z 4.V.1935.: 11 i 12 maja odbędzie się w Kownie zjazd przedstawicieli okręgów Z.W.W. Delegaci przybędą do Kowna po zniżonej taryfie kolejowej.

J u b i l e u s z k o m p o z y t o r a S z y m k u s a. Radjo Kowieńskie z 4.V.1935 r.: Dnia 4 maja r.b. odbędzie się w Kownie obchód jubileuszowy z okazji 30-lecia pracy kompozytora Stanisława Szymkusa. Szymkus urodził się w 1888 r. w gminie Sereda. Ukończył konserwatorjum w Warszawie i w Petersburgu.

D z i e ń 1 - g o m a j a w K o w n i e."Jaunakas Zinas" 2.V.1935 r.: Większość fabryk i zakładów pracowało na Litwie normalnie. Jednak część robotników nie przyszła do pracy. Nie ukazały się też niektóre pisma. W Kownie odbyły się próby demonstracyj , lecz policja rozproszyła demonstracje, aresztując kilkadziesiąt demonstrantów.

Narada dyplomatów litewskich.Prasa ryska /z 3.V.1935/:Jak podają pisma, wkrótce odbędzie się w Kownie narada dyplomatów litewskich z udziałem posłów litewskich:w Paryżu - Klimasa, w Berlinie - Szaulysa, w Pradze - Turauskasa, w Moskwie - Bałtruszaitisa i innych. Na naradzie poruszone będą sprawy aktualnej polityki zagranicznej. Poruszy się także sprawę polsko-litewską. -

Sprawa hitlerowców kłajpedzkich w Trybunale Najwyższym.Prasa ryska /z 3.V.1935/: Sprawa hitlerowców kłajpedzkich rozpatrywana będzie dn.13 maja. Przewodniczyć będzie prezes Trybunału Ciplijauskas. Weźmie także udział w posiedzeniu prokurator Trybunału Najwyższego Kalvaitis. Zaznaczyć należy, że prezes Ciplijauskas i prokurator Kalvaitis biorą udział w posiedzeniach Trybunału Najwyższego tylko w rzadkich wypadkach, w specjalnie ważnych sprawach.-

Zmiany personalne w Departamencie Bezpieczeństwa.Prasa kowieńska /z 1.V.1935/:Od dnia 1 maja pomocnik naczelnika kowieńskiego okręgu policji bezpieczeństwa A.Laisvenas zostaje mianowany pomocnikiem naczelnika policji okręgu marjampolskiego.

Prawnik Jan Dainauskas od tego samego dnia zostaje mianowany pomocnikiem naczelnika kowieńskiego okręgu policji bezpieczeństwa.-

Aresztv komunistów.Prasa kowieńska /z 1.V.1935/: Przed kilku dniami poniewieska policja bezpieczeństwa, w wyniku przeprowadzonych rewizyj, aresztowała pięciu mieszkańców Poniewieża. Oskarżeni są oni o działalność komunistyczną.-

Nowy burmistrz m. Janowa.Prasa kowieńska /z 1.V 1935/:29 kwietnia w Janowie odbyły się wybory nowego burmistrza.

Wyniki ich są godne uwagi. Większość w Radzie Miejskiej stanowią Żydzi, którzy mają 6 radnych na ogólną liczbę 9-ciu. Wystawiony przez narodowców kandydat, prezes rejonowego oddziału Związku ~~xxxxxxxxx~~ Narodowców St.Łauczus otrzymał tylko jeden głos, podczas, gdy organista Kułakauskas, kandydat o innych przekonaniach - 8 głosów.

Kułakauskasa obrano burmistrzem. W Radzie Miejskiej jest jeden tylko radny narodowiec.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"Liet.Aidas" w sprawie sytuacji na obszarze Kłajpedy."Liet.Aidas" Nr.99 z 1.V.1935 r. Art.p.t."Nowe wysiłki w kierunku uregulowania sytuacji na obszarze Kłajpedy". Streszczenie:

Przed kilku dniami "L.Aidas" podawał, że niepodobna zwalać na Litwę odpowiedzialności za sytuację obecną na obszarze Kłajpedy. Litwa ze swojej strony dokładała i dokłada wysiłków, ażeby sytuacja ta była pod każdym względem normalna i odpowiadała postanowieniom statutu kłajpedzkiego. Litwa troszczy się o to, aby na obszarze Kłajpedy sprawował władzę Dyrektorjat posiadający zaufanie Sejmiku. Jak "L.Aidas" już zaznaczył, daje się w Kłajpedzie mocno wyczuwać wpływ obcy. Możnaby wskazać na cały szereg wypadków, kiedy przy formowaniu Dyrektorjatu kłajpedzkiego wpływ ten dawał się wyczuwać. Litwa dokładała wysiłków, by takie niepożądane objawy pominąć, nie wysuwając ich nawet na powierzchnię. Możnaby było przeto odnieść wrażenie, że wykonywanie statutu kłajpedzkiego nie napotyka na żadne przeszkody i że wszystkie tarcia, jakie mają miejsce, wynikają wyłącznie z winy Litwy.

Zwrócić należy uwagę na nowe wysiłki prezesa Dyrektorjatu kłajpedzkiego Bruvelaitisa w kierunku uregulowania aparatu autonomicznego w Kłajpedzie. Głównym brakiem tego aparatu są zerwane stosunki między Dyrektorjatem a Sejmikiem. Wobec odmowy partyj niemieckich wysłania przedstawicieli, którzyby weszli w skład Dyrektorjatu Bruvelaitisa, stworzono czasowy Dyrektorjat. Partje niemieckie zareagowały na to utrudnianiem normalnego funkcjonowania Sejmiku. Sejmik nie zbiera się na posiedzenia, ustawodastwo ekonomiczne się zahamowało, a tymczasem działalność czasowego Dyrektorjatu jest krępowana. W takich okolicznościach prezes Dyrektorjatu raz jeszcze próbuje porozumieć się z partjami niemieckiemi, proponując im trzy miejsca na ogólną liczbę pięciu w Dyrektorjacie.

Zdawałoby się, że taki krok prezesa Dyrektorjatu powinienby prowadzić do porozumienia i wyrównania stosunków w Kłajpedzie. Takie propozycje czynił już Bruvelaitis już poprzednio. Jednak rezul-

tatów nie doczekano. Tak więc w ciągu ostatnich rokowań co do utworzenia Dyrektorjatu na stanowisko partyj niemieckich wpływały nie autonomiczne sprawy kłajpedzkie, a tylko postronne, całkiem obce tym sprawom względy.

Życzyćby należało, ażeby rokowania, jakie się rozpoczęły, doprowadziły do wzajemnego zrozumienia.-

Kronika.

Nowa propozycja prezesa Dyrektorjatu względem niemieckich partyj Sejmiku. "Liet.Aidas" Nr.99 /V.1935/: Prezes Dyrektorjatu Kraju Kłajpedzkiego J.Bruvelaitis przesłał najstarszemu posłowi Sejmiku Hilpertowi, pełniącemu obowiązki marszałka Sejmiku, pismo, dotyczące udziału partyj większościowych w Dyrektorjacie.

P.Bruvelaitis wskazuje, że 2 grudnia 1934 r. gubernator polecił mu utworzenie nowego Dyrektorjatu. Tego samego dnia i w dniach następnych porozumiewał się on w tej sprawie z partjami większościowemi, gdyż było dlań jasne, że dobro kraju i mieszkańców wymaga współpracy Dyrektorjatu z temi stronnictwami. Wynikiem układów z partjami większościowemi było wypowiedzenie się partji rolniczej /Landwirtschaftspartei/ za udziałem w Dyrektorjacie. Wydelegowała ona do Dyrektorjatu swych przedstawicieli pp.Butkeraitisa i Grigaitisa.

Przywódcę partji ludowców /Volkspartei/ prezes Dyrektorjatu Bruvelaitis ponownie powiadomił ustnie i pisemnie, że się zgadza na udział jednego z członków tego stronnictwa w Dyrektorjacie i uzupełnienie tego organu, aby na na pięciu jego członków miały w nim partje większościowe trzech. Jednak prezes partji ludowców p.Betke dn.10 kwietnia ponownie powiadomił p.Bruvelaitisa, że o udziale stronnictwa w Dyrektorjacie nie może być mowy.

W związku z tem powiadomieniem p.Bruvelaitis ponownie zapewnia marszałka Sejmiku Hilperta, że również dziś pragnie współpracy z partjami większościowemi i prosi o tem partje te powiadomić. O ile zachowują one w kwestji rozszerzenia reorganizacji Dyrektorjatu stanowisko negatywne, mimo, że w rozszerzonym Dyrektorjacie dysponowałyby większością, prosi p.Bruvelaitis o powiadomienie go o tem na piśmie z podaniem motywów.-

Jak podaje prasa ryska /z 4.V.1935/, Hilpert w odpowiedzi przesłał na ręce prezesa Dyrektorjatu Bruvelaitisa pismo odrzucające propozycję. W związku z tem poinformowane sfery wyrażają przekonanie, że odmowna odpowiedź Hilperta została inspirowana przez Niemcy, które nie chcą dopuścić do utworzenia na obszarze Kłajpedy Dyrektorjatu, zgodnie z żądaniami statutu. Jest rzeczą znamienną, że jednocześnie z negatywną odpowiedzią Hilperta niemiecka agencja telegraficzna opublikowała komunikat, w którym wykazuje niezwykłą znajomość szczegółów. W komunikacie tym wskazuje się na to, że Bruvelaitis nie może stworzyć Dyrektorjatu i podaje się cały szereg wiadomości o motywach, spowodu których przedstawiciele Landwirstshaftspartei, którzy pierwotnie zgodzili się na wejście w skład Dyrektorjatu, wycofali następnie swe oświadczenie.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"Vil. Ryt." o sprawach sądowych Litwinów w I-szym kwartale 1935 r. "Vil.Rytojus" Nr.30 /V.1935/. /c.d. Patrz "Biul.Kow." Nr.1267/.

13/ 15 lutego Wil.Sąd Okręgowy rozpatrywał sprawę apelacyjną prezesa oddziału T-wa św.Kazimierza w Dudach M.Varny, oskarżonego o kolportaż zakazanych pism "Vairas", "Zidinis" i "Jaunoji Lietuva" i skazanego przez święciański Sąd Grodzki na 150 zł. grzywny. Sąd Okręgowy Varnę uniewinnił.

14/ 15 lutego Wil.Sąd Okręgowy rozpatrywał sprawę Litwinów ze wsi Knistuszki gm.gierwiackiej J.i S.Kuckasów i W.Łukszy, oskarżonych o napaść na miejscowych strzelców i grożenie im śmiercią w wypadku niewystąpienia z organizacji strzeleckiej. Sąd Grodzki w Wornianach skazał wszystkich na miesiąc więzienia. Sąd Okr. wyrok zatwierdził.

15/ 15 lutego Wil.Sąd Okręg. rozpatrywał apelację tych samych Kuckasów i Łukszy oraz K.Szemisa. Wyrok Sądu Grodzkiego został zatwierdzony.

/c.d.n./